

Szerzői jog az iskolában, különös tekintettel a könyvtárra

Dr. Grad-Gyenge Anikó PhD,
KRE ÁJK tanszékvezető egyetemi docens
ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért
tanácsadó

Van-e szerzői jog az iskolában?

- Számos kivételi szabály az iskolai hallgatói/oktatói munka könnyítésére
  - Egyéni-eredeti jelleg feltétele (dolgozat?, egy megoldásos feladat?)
  - Szabad felhasználások
  - „Munkaviszony”
    - Előadás
    - Többszörözés
    - Átdolgozás
- Pedagógus munkaköri feladatai
  - > VAN SZERZŐI JOG
  - > SAJÁTOS SZERZŐI JOG VAN
  - > SZERZŐI JOG MÖGÖTTI MORÁLIS ELVEK ÁTADÁSA LEHET A CÉL

Tanuló szellemi alkotásainak sorsa

Kntv. 46. § (9) A nevelési-oktatási intézmény, valamint a tanuló közötti eltérő megállapodás hiányában a nevelési-oktatási intézmény szerzi meg a tulajdonját minden olyan, a birtokába került dolognak, amelyet a tanuló állított elő a tanulói jogviszonyából, kollégiumi tagsági viszonyából eredő kötelezettségének teljesítésével összefüggésben, feltéve, hogy az annak elkészítéséhez szükséges anyagi és egyéb feltételeket a nevelési-oktatási intézmény biztosította. A tanulót az SZMSZ-ben meghatározott mértékű díjazás illeti meg, ha a nevelési-oktatási intézmény a tulajdonába került dolog értékesítésével, hasznosításával bevételre tesz szert. Ha az előállított dolog a Ptk. szerinti szellemi alkotás, e rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szellemi alkotás átadására a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott szellemi alkotás munkáltató részére történő átadására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

Pedagógus szellemi alkotásainak sorsa

- Kjt. nem szabályozza
- Mt. speciális rendelkezést nem tartalmaz
- Szjt. rendelkezései lehetnek irányadók

Munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban alkotott művek sorsa

Szjt. 30. § (1) Eltérő megállapodás hiányában **a mű átadásával a vagyoni jogokat a szerző jogutódjaként a munkáltató szerzi meg, ha a mű elkészítése a szerző munkaviszonyból folyó kötelessége.**

(3) **A szerzõt megfelelõ díjazás illeti meg, ha a munkáltató a felhasználásra másnak engedélyt ad vagy a művel kapcsolatos vagyoni jogokat másra átruházza.**

(4) A szerző a munkáltató jogszerzése esetén is jogosult marad arra a díjazásra, amely e törvény alapján a felhasználás jogának átruházását követően is megilleti.

(5) Ha a mű elkészítése a szerzőnek munkaviszonyból folyó kötelessége, **a mű átadása a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül.** A mű visszavonására irányuló szerzői nyilatkozat (11. §) esetén a munkáltató köteles **a szerző nevének feltüntetését mellőzni.** Ugyancsak mellőzni kell a szerző kérésére nevének feltüntetését akkor is, ha a művön a munkáltató a munkaviszonyból eredő jogaival élve változtat, de a változtatással a szerző nem ért egyet.

(6) A szerző munkaviszonyból folyó kötelessége teljesítéseként megalkotott művel kapcsolatos jognyilatkozatokat írásba kell foglalni.

Felhasználások az iskolai munkában – A plágium/szolgai másolás megítélése

- Mi a plágium jogilag és mikor tilos?
  - egyéni-eredeti jellegű rész eltulajdonítása
(dolgozat megoldásai?, házi feladat másolása?)
- „Ügyirat”-jelleg jelentősége
  - Morális kérdések hangsúlyozása
  - Éles helyzetre gyakorlás

Iskolai környezetben keletkezett alkotások további felhasználása

- Munkaviszonyban alkotott művekre vonatkozó szabályok itt is!
- Személyiségi jogokat nem érinti alapvetően!
- Eltérő az iskolai és az azon kívüli felhasználás
- További felhasználásból részesedés („megfelelő díjazás”)
- Szerződés aláírója?

Honlapon való közzététel

- Előzetes kérdés: nyilvánosságra hozatal
- Más műveinek/egyéb teljesítményeinek megjelenítése
- Linkek megosztása (jogszerűségi kérdések)

Iskolai honlap tartalma

- Saját iskolai források
- Saját képek
- Másról átvett források
- Máshonnan származó képek

Fotók, mint szerzői jogilag védett tartalmak

- A védett fotók köre – variabilitás jelentősége
- „Hivatali” fotók kérdése
- Fényképezőgép, mint szerzőségi indikátor 😊
- Alkotó(k) feltüntetésének szükségessége
- „Letiltás” lehetősége

Szemléltető anyagok elektronikus hozzáférhetővé tétele

- Honlapon történő hozzáférhetővé tétel
- Zártláncú rendszerben való hozzáférhetővé tétel
- Könyvtárban való hozzáférhetővé tétel (akár elektronikusan)
- Tanórai videófelvétel megosztása (benne védett anyagokkal)

Könyvtári kölcsönzés

- Nyilvánosságra hozott anyagok kölcsönözhetők
- Átadás nyilvánosságra hozatalnak minősül!
- Eltérő szabályt hozhat az iskola

Tanulók és pedagógusok az iskolán kívül

- Ami nem tartozik a munkaköri leírásba, iskolai feladatok körébe – általános szabályok érvényesülése
- Bizonyítási kérdés

Szabályzatok I. - másolás

Szjt. 35. § (2) Teljes könyv, továbbá a folyóirat vagy a napilap egésze magáncélra is csak kézírással vagy írógéppel másolható.

(3) Nem minősül szabad felhasználásnak - függetlenül attól, hogy magáncélra történik-e -, ha a műről más személlyel készítettnek másolatot számítógépen, illetve elektronikus adathordozóra.

(4) Nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtár, iskolai oktatás célját szolgáló [33. § (4) bek.] intézmény, muzeális intézmény, levéltár, valamint a közgyűjteménynek minősülő kép-, illetve hangarchívum a műről másolatot készíthet, ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja, és

a) tudományos kutatáshoz vagy archiváláshoz szükséges,

b) nyilvános könyvtári ellátás vagy a 38. § (5) bekezdésében meghatározott felhasználás céljára készül,

c) megjelent mű kisebb részéről, illetve újság- vagy folyóiratcikkről belső intézményi célra készül, vagy

d) külön törvény azt kivételes esetben, meghatározott feltételekkel megengedi.

(5) Könyvként kiadott mű egyes részei, valamint újság- és folyóiratcikkek az iskolai oktatás céljára egy-egy iskolai osztály létszámának megfelelő, illetve a köz- és felsőoktatási vizsgákhoz szükséges példányszámban többszörözhetők.

40. § A szabad felhasználás keretében többszörözött példányok - a könyvtárközi kölcsönzés és a 36. § (5) bekezdésében foglalt eset kivételével - nem terjeszthetők a szerző engedélye nélkül.

Szabályzatok 2. - Jogok átszállása

4.2. A tanuló által elkészített **dologért járó díjazás**

A nevelési-oktatási intézmény, valamint a tanuló közötti eltérő megállapodás hiányában a tanuló jogutódjaként a nevelési-oktatási intézmény szerzi meg a tulajdonjogát minden olyan, a birtokába került dolognak, amelyet a tanuló állított elő a tanulói jogviszonyából eredő kötelezettségének teljesítésével összefüggésben, feltéve, hogy az annak elkészítéséhez szükséges anyagi és egyéb feltételeket a nevelési-oktatási intézmény biztosította.

Amennyiben a nevelési-oktatási intézmény a tulajdonába került dolog értékesítésével, hasznosításával bevételre tesz szert, a tanulót díjazás illeti meg. A megfelelő díjazásban a tanuló – tizennegyedik életévét be nem töltött tanuló esetén szülője egyetértésével – és a nevelési-oktatási intézmény állapodik meg. A megállapodás alapja minden esetben a tanuló szellemi és fizikai teljesítményének mértéke, valamint a dolog létrehozására fordított becsült munkaidő.

A dolog, szellemi termék értékesítését, hasznosítását követően az intézmény vezetője tájékoztatni köteles a tanulót az értékesítés tényéről és a bevétel mértékéről, majd írásban köteles ajánlatot tenni a tanuló és az intézmény közötti megállapodásra vonatkozóan. A megállapodásnak tartalmaznia kell a díjazás mértékére vonatkozó kitétel is. Egyetértés esetén a megállapodást mindkét fél (a kiskorú tanuló esetében a szülő és a tanuló) aláírja. Amennyiben a megállapodást illetően nem születik egyetértés, akkor további egyeztetéseket kell folytatni. További megállapodás hiányában a dolog, szellemi termék tulajdonjoga visszaszáll az alkotóra. ""

Felmerülő személyhez fűződő jogok

- Nem elsősorban szerzői jogi kérdés!
- Képmás elkészítéséhez és nyilvánosságra hozatalához is **KÜLÖN ENGEDÉLY** szükséges!
- Kivételek (tömegfelvétel, nyilvános helyen készült felvétel)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

